

Täydentävän lausuntokierroksen lausuntoyhteenveto – Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoitoon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoitoon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta – niin sanotusta lasten kotihoitoon tuen Norjan mallista – oli täydentävällä lausuntokierroksella 17.2.2026–3.3.2026. Lausuntoaika oli ohjeellista kuuden viikon lausuntoaikaa lyhyempi, sillä asiasta oli järjestetty lausuntokierros myös 7.10.2025–20.11.2025, ja täydentävällä lausuntokierroksella pyydettiin lausuntoja muokatusta esitysluonnoksesta.

Lausuntopyyntö lähetettiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa 52 taholle ja lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot yksityishenkilöiden lausuntoja lukuun ottamatta ovat nähtävillä julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella STM050:00/2025.

Lausuntonsa antaneet tahot

Lausuntonsa antoi yhteensä 35 tahoja, joista yksi oli yksityishenkilö. Lausuntonsa antoivat Turun kaupunki, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Suomen Kuntaliitto ry, KEHA-keskus, Uudenmaan elinvoimakeskus, Akava ry, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, STTK ry, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Yrittäjät ry, Kansaneläkelaitos (Kela), Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Opetushallitus, SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry, Lastensuojelun keskusliitto, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Familia ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Lapsiperheiden Etujärjestö ry, Mothers in Business Mib ry, Amnesty International Suomen osasto, Miessakit ry, Suomen Unicef ry, Plan International Suomi, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, tasa-arvovaltuutetun toimisto, lapsiasiavaltuutetun toimisto, opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, ja valtiovarainministeriö. Ahvenanmaan maakuntahallitus, sisäministeriö ja Maahanmuuttovirasto ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Lausuntopalautteen pääkohdat

Useimmat lausunnonantajat pitivät esitysluonnoksen tavoitteita maahanmuuttajien nopeammasta kotoutumisesta ja työmarkkinoille kiinnittymisen vahvistamisesta sinänsä kannatettavina.

Useimmat lausunnonantajat pitivät myös perusteltuna kannustaa pienten lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. THL, Suomen Yrittäjät ry ja Elinkeinoelämän keskusliitto pitivät kotihoitoon

tuen rajaamista vastikään maahan muuttaneilta kannatettavana muutoksena. Lisäksi Espoon kaupunki ja Kela katsoivat, että esityksellä voidaan saavuttaa sillä tavoiteltuja vaikutuksia.

Pääosin lausunnonantajat kuitenkin vastustivat ehdotettua asumisaikavaatimusta tai ne suhtautuivat siihen varauksellisesti. Asumisaikavaatimuksen ei nähty olevan sopiva keino esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Useat lausunnonantajat katsoivat, että ehdotettu asumisaikavaatimus asettaa perheet keskenään eriarvoiseen asemaan. Muutamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että myös alle kolme vuotta Suomessa asuneet maahanmuuttajat asetetaan keskenään erilaiseen asemaan, sillä muutoksen vaikutukset koskisivat lähinnä EU-alueen ulkopuolelta muuttavia henkilöitä.

Lausunnonantajat suhtautuivat pääosin kriittisesti siihen, tuottaako asumisaikavaatimus tavoiteltuja vaikutuksia. Osa lausunnonantajista ei nähnyt kotihoidon tuen muodostavan estettä kotoutumiselle tai työllistymiselle, vaan se kuvautui ratkaisuna henkilöille, jotka ovat muista syistä kaukana työmarkkinoista. Kotoutumista hidastaviksi tekijöiksi mainittiin muun muassa puutteellinen kielitaito, työmarkkinoilla esiintyvä syrjintä ja verkostojen puute, eikä kotihoidon tuen saamisen estämisen nähty ratkaisevan näitä ongelmia. Useat lausunnonantajat katsoivat muutoksen lisäävän riskiä sille, että kaikkein haavoittuvammassa asemassa olevat maahanmuuttajaäidit jäävät hoitamaan lasta kotiin ilman etuutta. Tällöin muutosten vaikutuksena voi tosiasiaassa olla lapsiperheköyhyyden lisääntyminen ja kotoutumisen heikentyminen. Muutamat lausunnonantajat viittasivat muissa Pohjoismaissa tehtyihin havaintoihin siitä, että lapsiperheiden tukien leikkaaminen ei merkittävästi lisännyt lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

Osa lausunnonantajista katsoi, ettei esitysluonnos noudata lapsen edun ensisijaisuuden periaatetta. Lausunnoissa katsottiin, että esitysluonnoksessa rajoitetaan kohdejoukossa olevien perheiden mahdollisuutta tehdä lapsen yksilölliseen edun mukainen hoitoratkaisu. Osa lausunnonantajista esitti kritiikkiä sitä kohtaan, ettei valittu sääntelymalli ota huomioon, että kotihoito voi joissain tilanteissa olla lapsen yksilöllisen edun mukaista. Muutama lausunnonantaja kritisoi tästä syystä myös ehdotettua muutosta, jonka mukaan kotihoidon tukea ei enää voisi saada, jos lasta hoitaisi pääasiallisesti esimerkiksi isovanhempi.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että esitysluonnoksella olevia tavoitteita olisi mahdollista edistää muilla keinoilla, jotka olisivat ehdotettuja muutoksia vaikuttavampia ja yhdenvertaisempia. Lausunnoissa ehdotettiin kotihoidon tuen kohdentamista kaikkein nuorimpiin lapsiin esimerkiksi rajaamalla kotihoidon tuki kaikilta perheiltä lapsen kahden vuoden ikään. Lisäksi ehdotettiin kotihoidon tuen kehittämistä osana laajempaa perhe-etuuksien uudistamista, palveluohjauksen tehostamista, varhaiskasvatuksen sekä kotoutumispalveluiden laatuun panostamista sekä palveluiden saatavuuden parantamista. Lisäksi muutamissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että vuoden 2025 voimaantulleita kotoutumislain muutoksen vaikutuksia ei ole vielä ehditty riittävästi seuranta, minkä takia ehdotetut muutokset kotihoidon tukeen vaikuttavat äkkinäisiltä. Muutamissa lausunnoissa kritisoitiin sitä, ettei esitysluonnoksessa ole riittävän monipuolisesti arvioitu muita toteuttamisvaihtoehtoja.

Lausunnoissa varhaiskasvatukseen tarvittavien taloudellisten resurssien lisäämistä pidettiin tärkeänä. Ehdotettujen muutosten todettiin aiheuttavan työmäärän lisääntymistä kuntien

työllisyyspalveluissa. Joissain lausunnoissa katsottiin, että myös kuntien työllistymistä ja kotoutumista edistäviin palveluihin aiheutuvat taloudelliset vaikutukset tulisi kompensoida täysimääräisenä kunnille. Muutoksen nähtiin vaikeuttavan kuntien mahdollisuuksia tavoittaa kotiin ilman etuutta jääviä vanhempia kotoutumispalveluihin.

Oikeusministeriön ja Kelan lausunnoissa oli esitysluonnoksessa ehdotettujen säännösten ja säännöskohtaisten perustelujen muotoiluun liittyviä huomioita. Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että kotihoidon tuen saajaa koskevat aineelliset edellytykset vaikuttivat esitysluonnoksessa jakautuvan useaan eri säännökseen. Oikeusministeriön lausunnossa kehoitettiin arvioimaan jatkovalmistelussa, tulisiko tuen saajaa koskevat aineelliset edellytykset koota yhteen pykälään. Oikeusministeriö ja Kela katsoivat myös, että tuen saajaa ja tuen hakijaa koskevia säännöksiä tulisi ainakin perusteluiden tasolla tarkentaa. Muutamassa lausunnossa myös kiinnitettiin huomiota siihen, ettei pääasiallista hoitajaa ole esitysluonnoksessa määritely.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan esityksen jatkovalmistelussa olisi lisäksi syytä kiinnittää huomiota tilanteisiin, joissa kotihoidon tuen ulkopuolelle jäävä henkilö ei ole oikeutettu muihin ensisijaisiin etuuksiin.